

CÔNG TÁC DỰ BÁO KHÍ TƯỢNG THỦY VĂN Ở CÁC ĐỊA PHƯƠNG NĂM 1993

KS. DẶNG TRẦN DUY
Cục Dự báo KTTV

Tính đến cuối tháng XI nhìn chung diễn biến thời tiết thủy văn ở nước ta ở mức bình thường hàng năm. Có thể nói năm 1993 là năm rét bình thường, ít mưa, ít bão ảnh hưởng trực tiếp, ít lũ và đỉnh lũ thấp trên các hệ thống sông lớn.

Hầu hết các tháng mùa hè và mùa thu, lượng mưa ở Bắc Bộ và Bắc Trung Bộ thiếu hụt, hệ thống sông Hồng và các sông ở Bắc Trung Bộ không có lũ tiểu mãn. Mực nước cao nhất trong năm trên sông Hồng tại Hà Nội chỉ đạt mức báo động I vào cuối tháng VIII, sau đó do ít mưa, mực nước sông Hồng xuống thấp gần mức mùa cạn. Hệ thống sông Cửu Long năm 1993 cũng ít lũ, đỉnh lũ thấp.

Tuy nhiên, ở một số tỉnh và khu vực năm 1993 đã xảy ra một số hiện tượng khí tượng thủy văn đột biến. Hiện tượng dông kèm theo tố lốc, mưa đá đã xảy ra liên tiếp trên 30 đợt ở nhiều địa phương trên phạm vi cả nước từ tháng III đến tháng VI. Hiện tượng hạn hán đã xảy ra ở các tỉnh Trung và Nam Trung Bộ, đặc biệt gay gắt ở các tỉnh Quảng Trị, Quảng Bình và Hà Tĩnh trong các tháng VII và VIII. Hiện tượng mưa tập trung, cường độ mạnh gây lũ lụt lớn, ít thấy trong mấy chục năm qua đã xảy ra 3 đợt liên tiếp trong tháng X ở Phú Yên - Khánh Hòa, Đắc Lắc (ngày 4, 5), ở Bình Thuận - Lâm Đồng (ngày 7, 8, 9) và ở Hà Tĩnh, Quảng Bình (ngày 18, 19) cơn bão số 10 đổ bộ vào Phú Yên - Khánh Hòa chiều và tối 23 - XI với sức gió mạnh tới cấp 12, giạt trên cấp 12 được xem là cơn bão mạnh nhất đổ bộ vào khu vực này trong mấy chục năm qua.

Dự báo các hiện tượng khí tượng thủy văn đột biến trên phạm vi nhỏ là cực kỳ khó khăn. Song nhìn chung công tác dự báo KTTV từ Trung ương đến các địa phương năm 1993 đã có những tiến bộ so với năm trước, bảo đảm đạt và vượt các chỉ tiêu kế hoạch, bám sát diễn biến thực tế, phục vụ tương đối tốt các yêu cầu của sản xuất và phòng chống thiên tai đặc biệt đối với khu vực miền Trung nơi năm 1993 đã xảy ra liên tiếp các thiên tai nặng nề. Có được những tiến bộ và thành tích đó là do năm 1993 ngành KTTV được Nhà nước quan tâm đầu tư kinh phí cho mạng lưới thông tin chuyên ngành bảo đảm thông tin tương đối thông suốt từ Trung ương xuống các địa phương. Năm 1993, đã làm được một số tổng kết nghiên cứu cho miền Trung và đưa vào sử dụng kịp thời trong dự báo, đã tổ chức được một số hội nghị, hội thảo về chuyên môn nghiệp vụ, trao đổi kinh nghiệm, cải tiến tổ chức dự báo, phát tin và phục vụ.

Năm 1993, các tỉnh phía Bắc tuy ít thiên tai nhưng qua chất lượng dự báo, hình thức và nội dung các bản tin dự báo, việc thực hiện các quy trình quy phạm nhiều đài đã chuyển biến tốt hoặc giữ vững được nền nếp tốt như Cao Bằng, Hà Giang - Tuyên Quang, Nam Hà - Ninh Bình v.v..

Các tỉnh thuộc Nam Bộ, năm 1993 đã chuyển sang cơ chế tổ chức mới, công tác dự báo và phục vụ dự báo KTTV ở các tỉnh vẫn được duy trì liên tục, bảo đảm chất lượng và hiệu quả phục vụ. Tuy nhiên cũng có những biểu hiện chững lại ở một số tỉnh trong thời gian ngắn khi thay đổi tổ chức.

Tổng hợp công tác dự báo KTTV năm 1993 có 13 đài trạm dự báo xếp loại A, 18 đài trạm dự báo xếp loại B, 6 đài dự báo xếp loại C (trung bình). Đài Lâm Đồng và Trạm dự báo An Giang không đủ điều kiện để đánh giá công tác dự báo.

Qua thực tế theo dõi công tác dự báo KTTV năm 1993 và một số năm trước nhận thấy:

Chất lượng hiệu quả các dự báo KTTV phụ thuộc ba nhân tố: cơ sở vật chất trang thiết bị cho thông tin và dự báo, trình độ, kinh nghiệm và nhiệt tình trách nhiệm của các dự báo viên, sự quan tâm chỉ đạo, động viên giúp đỡ của lãnh đạo đài, trạm đối với công tác dự báo.

Trong nhiều năm qua nhờ sự quan tâm đầu tư của Nhà nước và của ngành, cơ sở vật chất và trang bị cho thông tin và dự báo ở các địa phương đã có những tiến bộ rõ rệt, trong đó nhiều đài đã tranh thủ được của địa phương những khoản kinh phí lớn để mua sắm trang thiết bị. Tuy nhiên thực trạng ở nhiều nơi vẫn đang rất khó khăn đòi hỏi tiếp tục đầu tư để mọi cơ sở dự báo có đủ trang thiết bị thông tin - dự báo tối thiểu như đã quy hoạch.

Phần lớn các dự báo viên KTTV đã được đào tạo qua đại học, không ít cán bộ đã được tu nghiệp dài hạn ở nước ngoài, song cũng do hoàn cảnh công tác ở các địa phương, xa các trung tâm khoa học, điều kiện làm dự báo lại giản đơn, kiến thức dần dần mai một, nhu cầu được bồi dưỡng nâng cao trình độ và khả năng công tác không những là nguyện vọng chính đáng mà còn là trách nhiệm của cơ quan, của ngành, của các "nhà" quản lý.

Hình thức và biện pháp bồi dưỡng rất phong phú, đa dạng tuy đều phải dựa trên những nỗ lực cá nhân từ việc thường xuyên đúc rút kinh nghiệm những lần dự báo đúng hoặc sai đến việc được tham gia các hội thảo khoa học, trao đổi học tập lẫn nhau hoặc được dự các lớp học ngắn ngày bổ túc hoặc nâng cao kiến thức và trình độ nghề nghiệp.

Kinh nghiệm thực tế cho thấy Đài KTTV khu vực là đơn vị có điều kiện thuận lợi nhất trong việc tổ chức các hình thức sinh hoạt, hội thảo, trao đổi kinh nghiệm về khoa học dự báo bởi mối quan hệ khăng khít, tính tương đối đồng nhất về khí hậu và các mục tiêu dự báo KTTV của khu vực.

Với những hình thức bồi dưỡng cao hơn như tổ chức các lớp bồi dưỡng sau hoặc trên đại học, các lớp ngắn ngày bổ túc kỹ sư, chúng tôi nghĩ rằng Tổng cục cần có một cơ quan đủ khả năng lo việc này (tốt nhất là Trường Cán bộ Khí tượng) hàng năm phối hợp với các cơ quan quản lý chức năng của Tổng cục lập kế hoạch và tổ chức thực hiện bổ túc hoặc bồi dưỡng kỹ sư theo chuyên ngành trong đó có chuyên ngành dự báo KTTV.

Công tác dự báo KTTV ở các địa phương đã có quá trình xây dựng và phát triển mấy chục năm, song nhiều năm gần đây sự phát triển như chững lại bởi nhiều nguyên nhân khác nhau. Tổng cục đang từng bước thực hiện chuyển đổi cơ cấu tổ chức của ngành, việc đó chắc chắn sẽ tạo ra những tiền đề thuận lợi mới cho sự phát triển toàn diện của ngành trong đó có công tác dự báo KTTV ở các địa phương. Đài Khí tượng Thủy văn Khu vực Nam Bộ có vinh dự tiên phong thực hiện cơ cấu tổ chức mới, hy vọng với vị trí đó Đài sẽ khai thác được những hình thức và biện pháp mới có hiệu quả thúc đẩy công tác dự báo và phục vụ KTTV ở các địa phương Nam Bộ phát triển để rút kinh nghiệm chung cho các khu vực khác.